

Яхшилаф илфа Ватан тутса Навоий

Uzbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanyardan chiqa boshlagan

e-mail: info@uzas.uz

2016-yil 5-fevral №6 (4353)

9 феврал – Алишер НАВОЙ таваллуд топган кун

МИЛЛАТИМИЗ ФУРУРИ

Алишер Навоий ҳаддимизнинг онги ва тафаккури, бадиий маданияти тарихида бутун бир даврни ташкил этадиган буюк шахс, миллий адабиётимизнинг тенгис намояндаси, миллатмизнинг фурари, шашынша шарафнин дунёга тараннум қилган ўлмас сўзсанвакоридир. Тъбир жоиз ўйласа, оламда туркӣ ва форсӣ тида сўзловчи биронбір инсон йўқи, у Навоийни билмаса, Навоийни севмаса, Навоийга садоқат ва эътиқод билан қарамаса.

***

Агар бу улуғ зотни авлиё десак, у авлиёларнинг авлиёси, мутафаккир десак, мутафаккирларнинг мутафаккири, шоир десак, шоирларнинг сultonидир.

***

Инсон қалбининг қувончу қайғусини, эзгулик ва ҳаёт мазмунини Навоийдек теран ифода этиган шоир жаҳон адабиёти тарихида камдан-кам топилади. Она тилига муҳаббат, унине бекиёс бойлиги ва буюклигини англаш тўйири сўз бизнинги оңгу шуруримиз, юрагимишга, аввало, Навоий асарлари билан кирип келади. Биз бу бебаҳо меросдан ҳаддимизни, айниқса, ёшлиримизни қанчалик кўп бахраманд этисак, миллий маънавитимизни юксалтиришада эзгу инсоний фазилатларни камол топтиришда шунчалик қуратли маърифий қуролга эга бўламиш.

***

Навоийнинг ўлмас асарларидаги юрт тинчлиги ва осоишишталиги, ҳаддлар ва миллатлар ўртасидаги дўстликни кўкларга кўтарадиган, бу юяларни устувор инсоний қадроятлар сифатида олға сурадиган фикр ва қарашлари биз учун, айниқса, қимматидир.

***

Навоий кунда керак, ҳар биримизга керак. Унинг ҳар бир асари, ҳар бир газали, ҳар бир сўзини эл манфаатига етказайлик.

Ислом КАРИМОВ

Навоий шаҳрида буюк бобокалонимизга ўрнатилган ҳайкал.

АЗАДАН АБД ҚАДАР

Алишер Навоий ўзининг адабий, илмий ва маънавий мероси билан Шарқ Ғарб тамаддуни, бадиий маданияти ривожига улкан ҳисса кўшган мутафаккири шоир. У яратган тенгисиз ижод намуналари узоқ асрлардан бўён дунё олимларининг фикру тафаккурини забт этиб, кўплаб тадқиқотлар учун битмас-туғанимас маңба бўйли кельмокда. Франциянинг Марказий Осиёни ўрганиш маркази тадқиқотчиларидан бирни Марк Тоутант Алишер Навоий ижоди бўйича тадқиқот олиб бораётган ёш олимлардан. У 2014 йили докторлий диссертациясини ҳимоя қилди. Тадқиқотда Ҳусайн Бойқаро давридаги адабий таъсир ҳодисаси буюк мутафаккири шоирнинг "Ҳамса" асари мисолида ўрганилган. Навоийнинг "Ҳамса"си Низомий Ганжавий, Ҳусрав Дехлавий ва Абдураҳмон Жомийнинг шубу жанрдаги асарлари билан қиёсий усулда таҳлил этилган. Ҳамда ўз давридаги форсийзабон шоирларга мутафаккирнинг таъсириси масалалари илк бора француз илмий жамоатчилигига тақдим қилинган.

Кўйида француз навоийшунос олими, ҳозирда АҚШнинг Калифорнияуниверситети ходими Марк Тоутант билан тадқиқотчи Зулхумор Мирзаевининг сұхбатини ўқийиз.

Зулхумор МИРЗАЕВ: — Манбаларда ёзилишича, Навоий ижодига мурожаат Фарбда XVI асрдан бошланган. XVII асрда оид манбалардан бирни Бартоломе д'Ербелонинг "Шарқ қутубхонаси" номли китобида Алишер Навоийноми тилга олинган. Кейинги даврларда ҳам мутафаккир ҳәёти, ижоди ва арбоб сифатидаги фаолиятини ўрганиш, асарларини таржима қилиш фарблар шарқшуносларнинг эътибори марказизда бўйли келди: кўплаб тадқиқотлар яратиди ва яра-

тилмоқда. Навоий ижодий меросига эҳтиёж, қайта-қайта мурожаат сабабларини фарблар навоийшуносларнинг кенжә авлоди вакилларидан бирни сифатида Сиз қандай изоҳлаган бўйардингиз?

Марк ТОУТАНТ: — Менинг назаримда, Франциядаги ҳали Навоий ҳәёти ва ижоди ҳақида етарилича фундаментал тадқиқотлар яратилмаган. XVIII асрда Фран시스 Алфонс Белин (Francois Alphonse Belin) улуғ шоир Навоий асарларидан бир неча парчанинг таржима кўпиларни ўрганишга рағбат ўйғотган омиллар ҳақида ҳам билишни истардик.

Давоми учинчи саҳифада.

"Шарқ" нашриёт матбая акциядорлик компанияси улуғ бобомизнинг муборак саналари муносабати билан қўйидаги китобларни нашрдан чиқарди.

Алишер НАВОЙ. "ҲАМСА"
достонларининг насрини байнини. Лотин алифбосида. Насринган баён муаллифи Анвар Ҳоҳиҳамедов. Масъул мухаррири Баҳоҳ Рахмон.

Ушурун китобда шеърият мулкининг сultonи Алишер Навоийнинг "Ҳамса" достонларининг насрини баён берилган. Бу беназир асарнинг лотин алифбосидаги янги нашри ўш

йўучилар учун чинакам маънавий ҳазина бўлишига ишонамиз. У ёшларимизнинг достонлар мазмунини осонроқ тушуниб олишига бeraди.

Ойбек. "НАВОЙ".

Инсоният тарихида шундай порлоқ сиймолар борки, улар тўғрисида асар ёзиши баҳти ҳар кимга ҳам насиб этавермайди. Алишер Навоийдан кейин кечган беш аср ичиди ул зот ҳақида устоз Ойбек

ЭҲТИРОМ

Сингари романдарни ёзиш ҳуқуқини қозонган бирорта ёзувчи бўлмаса керак. Асар ўз вактида рус, қозок, туркман, украин, эстон, француз ва бошقا бир катор хорижий тилиларга таржима келади.

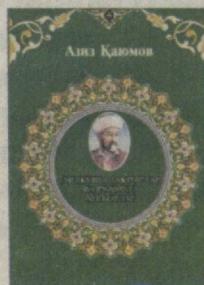
Мазкур асар яна бир бора "Шарқ" нашриёт-акциядорлик компанияси Баш таҳририяти томонидан қайта нашрга тайёрланни чашхаси ўтди.

“АБАДИЯТ ГУЛШАНИ”. II КИТОБ.

"Халқ сўзи" ва "Народное слово" газеталари ташабbusи билан тайёrlанган ушбу мўйжаз китоб Алишер Навоий таваллудининг 575 йиллигига бағишланади. Унда юртимизнинг таникли наровий шундай олимлар, адабиётшунослар, шоир ва ёзувчиарларни улуғ шоиримиз асарлари талқини, тадқиқоти, таҳлилига асосланган мақолалари жамланган. Улуғ шоирнинг қалъя ва тафаккур оламидаги жавохирларни кўриш, англаш ҳар биримизга чексиз севинчлар улашишига ишончимиз комил.

Азиз ҚАЮМОВ. "ДИЛКУШО ТАҚРОРЛАР ВА РУҲАФЗО АШЬОРЛАР".

Академик Азизхон Қаюмовнинг айни кунарда китоб пештакталарига чиқкан ушбу рисоласидаги ҳазрат Алишер Навоийнинг таржильбанди, соқйонма шеърлари ва Султон Ҳусайн шарафига ёзган қасидада мадҳиялари тўғрисидан сўз боради. "Назм ул-жавоҳир" тўртликлар тўпламининг мөхияти ва ғоявий мазмунига оид фикр, мулҳозазалар, шарҳи талқинлар байн обиги этилган.

6

